

REŠAVANJE KRIZA I PRONALAZENJE PRAVE MERE SVEGA – USLOV ZA OPSTANAK ČOVEČANSTVA

Mirjana Živković, dipl. pol.

Kategorija rada: STRUČNI RAD
Recenzent: Prof.dr Predrag Popović
Rad primljen: 19.08.2009.godine

Adresa:
IMK "14.oktobar", Kruševac

Rezime: U ovom radu su razmatrane krize (posebno kriza opstanka čovečanstva) i mogućnosti njihovog rešavanja, uz pronalazanje prave mere svega, kako ne bismo ponovo upali u zamku korišćenja sredstava, štetnih po Zemlju i njenog omotača. Ukazano je i na čoveka i njegove strahove, na mogućnosti obrazovanja slobodnog, prouduhovljenog čoveka koji može nesmetano da učestvuje u istraživanju, pronalazanju, proizvodnji novih sredstava koje neće imati štetno dejstvo na čovečanstvo i uopšte na živa bića. Na putu istraživanja i korišćenja nauke u zaštiti društvene sredine treba, srazmerno mogućnostima, uključivati i bogate i siromašne zemlje. Tek tada, biće omogućeno kretanje društva ka najvišem ljudskom dobru.

Ključne reči: rešavanje kriza, prava mera, prouduhovljenost, obrazovanje, opstanak, nauka, opšte ljudsko dobro

UVOD

Proučavajući i razvijajući svoju nauku o opstanku čovekove okoline, proučavalac, čovek, uvek je mogao da otkrije, utvrdi, šta sve ugrožava njegov opstanak. To je sve veća količina ugljen-dioksida koja utiče na atmosferski omotač i povećanje temperature u životnoj sredini, zatim, odlaganje otpada, posebno nuklearnog otpada, svesno i nesvesno uništavanje životinjskog i biljnog sveta, nebriga o vodama itd.

Ali, u strahu za svoj opstanak, u želji da što pre da najveći doprinos u rešavanju ove krize, čovek ne uspeva da nađe pravo, najbolje rešenje, da nađe pravu meru.

KRIZE

O krizama je pisao Edgar Morin, francuski mislilac, stvaralac, koji je, pored ostalog, objasnio da ne treba zanemariti čovekovu delatnost umetničkog stvaranja. Kroz umetnička dela, imaginaciju, reflektuje se autorov dvojniki. "Imaginarno je važno isto kao proizvodnja", piše Morin. Na osnovu imaginarnog, može se utvrditi koji su to strahovi od kojih čovek beži. Najveći strah je strah od smrti koji se pretvara u druge strahove. Osim što može da blokira, strah je i pokretač. "Danas je malo pravih stvaralaca", reči su E. Morina, "stvaraoci se rađaju tek kad su velike krize, a kakva će biti njihova dela, to još ne znamo."

Organizacije, kao što su Ujedinjene nacije takođe traže rešenja za sve moguće krize: za ratnu, ekonomsku, političku, pa i krizu opstanka čovečanstva. Skupština Ujedinjenih nacija je, početkom ove godine zatražila da, ne samo velike sile, nego sve njene članice, a to su 192 zemlje, daju svoje predloge za suzbijanje krize opstanka čovečanstva.

Osim kriza za čije rešenje se zauzimaju Ujedinjene nacije, postoje dve krize koje je još uvek teško definisati, koje se tiho, neprimetno uvlače u pore čovečanstva i koje će jednom preći u najoštriji vid krize opstanka čovečanstva. To je kriza rada i kriza poštovanja slobode drugih.

Kriza rada je izazvana sve većom robotizacijom koja preti da ovlada ljudima, koja se postavlja kao

pitanje budućnosti. Možda će jednom, čak i jedina tada proizvodnja, a to će verovatno biti robotizacija i kompjuterizacija, biti uslovljena samim robotima koji će "ukazivati" na svoje moguće osavremenje da bi bili osposobljeni za što više poslova.

Kod druge krize, slobode govora, takodje uslovljene mašinom, kompjuterom, radi se o komunikaciji ljudi jedni s drugima preko e-mail-a. Izazvani mogućnostima komunikacije koja im omogućava pseudonim, korišćenje svog vremena da svoje traume prenose na mašinu, na poruke, ljudi sve češće šalju uvredljive poruke, čak i viruse, ugrožavajući slobodu govora drugih ljudi. Iako od pamtiveka postoje ljudi koji ugrožavaju slobodu govora drugih, mislim da uz mogućnosti manipulacije pomoću kompjutera danas nadmašuju svoje pretke.

REŠAVANJA I PRAVE MERE

Kako dovesti do smanjenja ugljen-dioksida koji doprinosi stvaranju ozonske rupe, topljenju glečera, poboljšanju uslova za živa bića na Zemlji?...

Jedno od mogućih rešenja, o kojima nije pisano u Časopisu, je proizvodnja rito-planktona, biljaka na površini mora i okeana. Bacanjem veštačkog đubriva, rito-planktoni rastu, šire se po površini velikih voda. A oni su važni jer upijaju ugljen-dioksid, a oslobađaju kiseonik. Treba imati u vidu pravu meru, voditi računa da ne narastu previše i da na taj način ne onemoguće život drugih životinja i biljaka u morima i okeanima.

Jedno od dobrih rešenja za poboljšanje uslova za život na našoj planeti bi bilo pronalazanje i proizvodnja tečnosti i gasova koji bi se mogli koristiti za pogon motora u prevoznim i transportnim sredstvima, a koji bi oslobađali malo ili nimalo štetnih gasova. Ili, možda postoji mogućnost pronalaska novih motora koji bi za pogon koristili alkohol ili druge manje štetne supstance. Neki naučnici su izumeli veštačko drvo koje bi upijalo ugljen-dioksid, a oslobađalo kiseonik, ali je trenutno nemoguće, skupo, jer bi za njega trebalo obezbediti još i neke hemikalije.

ŽIVOTINJSKI I BILJNI SVET

Da životinje doprinose rastresitosti zemlje i razmnožavanju biljaka, ne treba ni govoriti. Možda bi bilo interesantno pomenuti jednu vrstu oraha u Africi, čiji je plod toliko tvrd, da ga niko u prirodi ne može razbiti, da ga tek slon može pojesti i da se tek preko njegove balege to seme može ponovo naći u dodir sa zemljom gde će iznići nova biljka.

Dobro je što ima dosta istraživačkih ekspedicija koje pomoću laserskih kamera snimaju svet prirode, omamljuju povredene životinje, leče ih i ponovo vraćaju prirodi. U istraživanja, a pre svega u ovakva istraživanja, valjalo bi uključiti i siromašne zemlje, naročito ako su snimanja na njihovoj teritoriji.

VODE

Povećanje temperature na Zemlji, usled povećanja ugljen-dioksida, može dovesti do isparavanja voda, isušivanja manjih reka i manjih jezera. Već danas jedna petina čovečanstva suočena je sa činjenicom da nema dovoljno ispravne vode za piće, da mora da štedi vodu, da za vodu mora da pređe dug put ili da je skupo plaća.

Zato je u nekim zemljama zabranjeno korišćenje vode u svrhe koje nisu neophodne za život, kao što je napr. čuvanje i polivanje cveća.

NAUKA

Koliko bi trebalo motivisati naučnike sada, kad se dnevno pronade više, a odobri samo po jedno ili dva jedinjenja, da otkriju, usavrše, proizvedu supstance koje se lako mogu uništiti, reciklirati, koje bi mogle zameniti plastičnu ambalažu i koje bi, istovremeno, spasile uništavanje šuma, (koje danas koriste, osim ostalog, za pravljenje papirne ambalaže).

Čovekova nedoumica, plastična ili papirna ambalaža, trebalo bi da bude rešena nekim novim sredstvom, uz vođenje računa o pravoj meri, da ne upadne u još neku zamku novoprodučenih, neuništivih ambalaža.

ZAKONI, INFORMISANJE, OBRAZOVANJE

Više ne možemo da kažemo da nema, mada je još uvek malo zakona iz oblasti zaštite životne sredine. Mnogo zemalja je donelo zakone o nuklearnim probama, o nuklearnom otpadu, o zaštiti životinja (prihvatišta, zabrana mučenja životinja da bi nas nasmejale, omamljivanje pre ubijanja za proizvodnju hrane) itd. Mnogo više nego ranije, preko sredstava informisanja možemo pročitati ili čuti o brizi čoveka, o mogućnostima koje predviđa kako bi jednom mogao da preduzme ili proizvede ono što bi smanjilo ugljen-dioksid, a samim tim zaustavilo ozonske rupe i pre-

grevanje Zemljine kugle.

Još bi u školskim ustanovama valjalo ukazivati mladim ljudima da nas ne kopiraju, nego da stvaraju imidž čoveka koji brine o sebi i o drugima, o svojim starijim sugradjenima, o biljkama i životinjama. Trebalo bi još obrazovati mlade, uticati na njih da se sutradan interesuju i podržavaju laboratorije koje stvaraju sredstva ambalaže koja se lako recikliraju, da podržavaju ili učestvuju u proizvodnji prevoznih i transportnih sredstava koji koriste neku drugu tečnost ili gas, neškodljiv za čovekovu okolinu.

ZAKLJUČAK

Kakvi su stvarni izgledi za budućnost ljudskog roda zahvaćenog mahnitim talasom modernizovanja? Trebalo bi razložno predočiti mogućnost razdoblja čovečanstva u kojem bi bio sačuvan život na Zemlji, iskonsko jedinstvo razlika i suprotnosti (kod bogatih i siromašnih zemalja), jer se tako omogućava kretanje društva ka dobrobiti svih nas.

Ne treba samo deklarativno pozivati zemlje da daju svoje predloge, već bi ih trebalo uključivati u istraživanja, makar kad se istraživanja obavljaju na njihovoj teritoriji.

Valjalo bi podržavati umetničko stvaralaštvo koje otkriva drugu stranu čoveka, a koje opet omogućava stvaranje produhovljenog, slobodnog dela čovečanstva koje će učestvovati u preduzimanju mera za brigu o čovekovoj okolini.

Nekada su slike u crkvama i na javnim mestima bile dostupne svima, nisu bile roba. Čovečanstvo koje bi opet moglo da ih gleda, moglo bi drugačije da razmišlja, da se okrene duhovnom stvaralaštvu, da podržava ili učestvuje u stvaranju neškodljivih materijala, da se ne okreće nepotrebnom trošenju voda ili štetnih goriva.

LITERATURA

1. Predrag Popović: "Rast razlike u nivou industrijske civilizacije sveta – generator porasta rizika", Časopis "IMK-14 Istraživanje i razvoj", br. (16-17) 1-2/2003.
2. Mirjana Živković: "Čovek u funkciji opstanka sveta – kroz prizmu kretanja, klimatskih promena, geosistema", Časopis "IMK-14 Istraživanje i razvoj", br. (26-27) 1-2/2007.
3. "Politika", decembar 2008.
4. Edgar Morin: "Moji demoni".
5. Zoran Nikolić, Miodrag Nikolić: "Etički problemi savremenog poslovanja na internetu", Časopis "IMK-14 Istraživanje i razvoj", br. (30-31) 1-2/2009.
6. Savo Trifunović: "Neki društveni aspekti robotizacije", Časopis "IMK-14 Istraživanje i razvoj", br. (30-31) 1-2/2009.

CRISIS ANALYSIS AND SEARCH FOR TRUE MEASURE OF EVERYTHING – PRECAUTION FOR HUMAN SURVIVAL

Summary: *In this paper different crisis have been analyzed (specially crisis in human survival) and possibilities for their solutions, with search for true measure of everything, so we dont, again, fall into a trap to use means harmful to planet Earth and its mantle. It is pointed out to man and his fears, to possibilities for education of free, spiritual man which can clearly to participate in research, examination and production of new means that dont have bad effect to human or any other kind of living beings. In this process of research and use of science in protection of environment it is advised to include both rich and poor countries. Only then it will be possible for society to move towards greater human progress.*

Key words: *crisis solving, true measure, spirituality, education, survival, science, common human progress*